

A Study on the Implementation Process of Management Functions in the Disaster Period: The Case of Sivas Cumhuriyet University in the Kahramanmaraş Earthquake

Gulnaz Kilic Ozkaynar¹

¹ Sivas Cumhuriyet University, Social Sciences Institute, Department of Business Administration, 58140 Sivas, Türkiye
ORCID: 0000-0002-0002-4526

Keywords

Disaster, Earthquake, Management Functions, Kahramanmaraş Earthquakes, Sivas Cumhuriyet University

Highlights

- * Implementation of management functions during a disaster period
- * Problems encountered in disaster management
- * Suggestions for the disaster management process

Aim

The aim of this study is to investigate the effect of management functions in disaster period

Location

Sivas, Türkiye

Methods

In this study, interview and observation method, one of the qualitative research methods, was used

Results

Interview and observation results were analyzed and suggestions for the future were presented

Supporting Institutions

The author declares that this study has used no support data from other institutions

Financial Disclosure

The author declared that this study has received no financial support

Peer-review

Externally peer-reviewed

Conflict of Interest

The author has no conflicts of interest to declare

Manuscript

Research Article

Received: 13.04.2023

Revised: 17.07.2023

Accepted: 21.08.2023

Printed: 30.12.2023

DOI

10.46464/tdad.1282726

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International Non-Commercial License

Corresponding Author

Gulnaz Kilic Ozkaynar

Email: gulnazkic@gmail.com

Figure
Impact area of earthquakes centered in Kahramanmaraş

How to cite:

Ozkaynar G.K., 2023. A Study on the Implementation Process of Management Functions in the Disaster Period: The Case of Sivas Cumhuriyet University in the Kahramanmaraş Earthquake, Turk Deprem Arastirma Dergisi 5(2), 105-127, <https://doi.org/10.46464/tdad.1282726>

Afet Döneminde Yönetim Fonksiyonlarının Uygulanma Sürecine Yönelik Bir Araştırma: Kahramanmaraş Depremi Özelinde Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği

Gülnaz Kılıç Özkaynar¹

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bölümü, 58140 Sivas, Türkiye
ORCID: 0000-0002-0002-4526

ÖZET

Afet dönemlerinde kontrol ve koordinasyonun sağlanabilmesi, mevcut kaynakların ihtiyaç duyulan afet bölgelerine güvenli bir şekilde ulaştırılması, afet bölgesindeki halkın talep ve isteklerinin yerine getirilmesi için çalışmaların tasarlanması ciddi bir yönetim süreci gerektirmektedir. Bu çalışmada 6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli olarak meydana gelen depremlerin ardından Sivas Cumhuriyet Üniversitesi bünyesinde kurulan afet yardım merkezi inceleme altına alınmıştır. Bu merkezde gönüllü olarak görev yapan çalışanlara, yönetim fonksiyonları olarak değerlendirilen planlama, örgütlenme, yürütme, koordinasyon ve denetleme üzerine sorular yöneltilerek mülakatlar yapılmıştır. Mülakatlara ilaveten bu merkezdeki işleyiş gözlem yoluyla da kayıt altına alınmıştır. Elde edilen verilerin analizi neticesinde yönetim fonksiyonlarının uygulanmasının afet yönetim sürecini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan görev tanımlarının net olmaması ve iletişim sıkıntısının en çok yaşanan sorunlar arasında olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler

Afet, Deprem, Yönetim Fonksiyonları, Kahramanmaraş Depremleri, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Öne Çıkanlar

- * Afet döneminde yönetim fonksiyonlarının uygulanması
- * Afet yönetiminde karşılaşılan sorunlar
- * Afet yönetim sürecine yönelik öneriler

Makale

Araştırma Makalesi

Geliş: 13.04.2023
Düzeltilme: 17.07.2023
Kabul: 21.08.2023
Basım: 30.12.2023

DOI

10.46464/tdad.1282726

Sorumlu yazar

Gülnaz Kılıç Özkaynar
Eposta: gulnazklic@gmail.com

A Study on the Implementation Process of Management Functions in the Disaster Period: The Case of Sivas Cumhuriyet University in the Kahramanmaraş Earthquake

Gulnaz Kilic Ozkaynar¹

¹ Sivas Cumhuriyet University, Social Sciences Institute, Department of Business Administration, 58140 Sivas, Türkiye
ORCID: 0000-0002-0002-4526

ABSTRACT

Ensuring control and coordination during disaster periods, delivering the available resources safely to the disaster areas in need, and designing studies to fulfil the demands and requests of the people in the disaster area require a serious management process. This study examines the disaster relief centre established within Sivas Cumhuriyet University after the earthquakes that occurred in Kahramanmaraş on 6 February 2023. The employees working as volunteers in this centre were interviewed by asking questions on planning, organisation, execution, coordination and supervision, which are considered as management functions. In addition to the interviews, the functioning of this centre was also recorded through observation. As a result of the analysis of the data obtained, it was concluded that the implementation of management functions positively affected the disaster management process. On the other hand, it is understood that lack of clear job descriptions and communication problems are among the most common problems.

Keywords

Disaster, Earthquake, Management Functions, Kahramanmaraş Earthquakes, Sivas Cumhuriyet University

Highlights

- * Implementation of management functions during a disaster period
- * Problems encountered in disaster management
- * Suggestions for disaster management process

Manuscript

Research Article

Received: 13.04.2023
Revised: 17.07.2023
Accepted: 21.08.2023
Printed: 30.12.2023

DOI

10.46464/tdad.1282726

Corresponding Author

Gulnaz Kilic Ozkaynar
Email: gulnazklic@gmail.com

1.GİRİŞ

Yönetme kavramı insanlık tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. İnsanoğlu topluluk oluşturmaya başladıktan sonra yönetme, yön verme ve yönlendirme faaliyetlerine olan ihtiyaçlar da ortaya çıkmaya başlamıştır. Yönetmenin amacı belirlenen hedefe ulaşabilmek için bütün maddi ve manevi kaynakların etkin kullanılmasını sağlamaktır. Bu sebeple yönetme işlevinin kapsamı ve amacı doğrultusunda yapılan planlamalar hedefe ulaşma konusunda hızlı yol almayı sağlamaktadır.

Yönetim fonksiyonları planlama, örgütleme, yürütme, koordinasyon ile denetleme olmak üzere beş süreçten oluşmaktadır (Robbins ve Decenzo 2004). Henri Fayol tarafından oluşturulan yönetim fonksiyonlarının işlevselliği her çalışma alanına fayda sağlayabilmektedir (Fayol 1939). Bir işletmenin kuruluş aşamasından itibaren yönetim fonksiyonlarının kullanılacağı gibi bir afet yönetim sürecinde de bu fonksiyonlar kullanılabilir. Aslında burada ortak amaç insanları belirlenen hedefler doğrultusunda yönlendirebilmektir.

Planlama aşaması, öncelikle hedeflerin belirlenmesi ile başlamaktadır. Belirlenen hedefler doğrultusunda atılması gereken adımlar tasarlanmaktadır. Yapılan planlamanın uygulanabilmesi için örgütleme sürecine önem verilmesi gerekmektedir. Örgütleme aşaması hangi alt birimlerin kurulacağı ve bu birimlerde kimlerin görev yapacağını belirlediği süreci kapsamaktadır. Örgütleme aşaması esasında bir şema oluşturma sürecidir. Yürütme aşamasında örgütlemeye tasarlanan yapının hayata geçirilmesi sağlanmaktadır. Yürütme, herkesin sorumluluklarını yerine getirdiği aşamadır. Koordinasyon evresi, örgütleme aşamasında kurulan birimler arası ilişkilerin sağlandığı aşamadır. Son olarak denetleme aşamasında belirlenen hedeflere ulaşma ve kurulan sistemin çalışma düzeyi tespit edilmektedir. Denetleme aşamasında sorunlar belirlenerek ihtiyaç duyulan noktalara müdahaleler yapılabilmekte, gerektiğinde her evre yeniden gözden geçirilebilmektedir.

Afet yönetiminde yol haritası belirleyebilmek ve kaynakları etkin kullanabilmek için iyi bir planlamaya ihtiyaç duyulmaktadır. Aksi takdirde kaynaklar israf edilebilmekte, zaman verimsiz kullanılmaktadır. Afet döneminde yapılacak planlama ile hangi kaynağın nasıl kullanılacağına karar vermek ve daha hızlı yol almak mümkün olabilmektedir. Bu tür dönemlerde hız kavramı ayrı bir önem kazanmaktadır. Hızlı karar vermek ve hızlı bir işleyişi sağlamak gerekmektedir. Son yaşadığımız 6 Şubat 2023'de Kahramanmaraş merkezli meydana gelen depremlerde iyi bir afet yönetimine ihtiyaç duyulduğu bir kez daha ortaya çıkmış durumdadır. 11 ili etkileyen bu depremlerde müdahale etmek, organize olmak, depremzedelere yardım etmek gibi pek çok koşul oldukça zorlayıcı bir süreci de beraberinde getirmiştir. Bu sebeple iyi bir afet yönetimi için farklı seçenekleri de bünyesinde barındıran planlamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan planlamaları hayata geçirebilmek için örgütleme önemli bir adımdır. Burada yapılacak görev dağılımları işleyişi kolaylaştıracak ve hızlandıracaktır. Yürütme evresinde, kurulan örgütleme ile harekete geçilecektir. İhtiyaç halinde birimler arası koordinasyona gerek duyulacaktır. Koordinasyon, yardımlaşmayı da bünyesinde barındırmaktadır. Son olarak denetleme ile yapılan planlamada hedeflere ulaşma düzeyi tespit edilecektir. Böylelikle problem olan alanlara müdahale etme şansı da bulunacaktır.

Bu çalışmada, Kahramanmaraş merkezli depremlerde etkilenen bölge halkına yardım organizasyonu yapan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Afet Destek Koordinasyon Merkezi'ndeki işleyiş inceleme altına alınmıştır. Çalışmanın amacı, sistematik bir düzenin kurulduğu bu yardım merkezinde yönetim fonksiyonlarının uygulanmasının sürece etkisini araştırmaktır. Bu çerçevede afet yardım merkezinde görev yapan kişiler ile mülakatlar gerçekleştirilmiş ve gözlem yoluyla elde edilen veriler kayıt altına alınmıştır. Çalışma sonucunda yönetim fonksiyonlarının uygulanmasının afet yönetim sürecine olumlu yönde katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Özellikle planlama aşamasında hazırlanan yol haritalarının afet sürecini etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesini sağladığı görülmüştür. Örgütleme evresinde kurulan alt birimler ile sorumlularının belirlenmesinin süreci işleyiş bakımından kolaylaştırdığı

anlaşılmaktadır. Yürütme sürecinde kurulan her bir birimde görevli gönüllü akademisyen ve öğrencilerin sorumluluğu üstlendiği gözlemlenmiştir. Yine koordinasyon aşamasında sürecin bu görevli akademisyenler arasındaki iletişim ile sağlandığı anlaşılmaktadır. Denetleme evresinde genel sürecin de afet birim yöneticisi akademisyen tarafından günlük raporlamalar ile kayıt altına alındığı ve üst kademeye sunulduğu gözlemlenmiştir. Yapılan mülakatlarda görev tanımlarının net olmaması ve iletişim sıkıntılarının yaşanması dile getirilen problemler arasında yer almaktadır. Diğer taraftan sürecin fiziksel ve psikolojik etkilerine de dikkat çekilmiştir.

2.AFET YÖNETİMİ

Arapça kökenli olan “afet” kelimesi için farklı tanımlar ile karşılaşmak mümkündür. Türk Dil Kurumu afet kelimesi için ‘çeşitli doğa olaylarının sebep olduğu yıkım’ tanımına yer vermektedir (TDK 2023). Afet, tüm canlılar için yaşam koşullarını olumsuz etkileyen; toplumda sosyal, ekonomik, fiziksel ve kültürel kayıplara sebep olan, duruma maruz kalan kişilerin üstesinden gelemediği doğa veya insan kaynaklı olaydır (Gündoğdu ve Özçep 2023). Kısacası afet; can ve mal kaybına neden olan, canlılar üzerindeki etkisi uzun süren, beşeri veya doğa kaynaklı olayların bütünüdür.

Afet yönetimi, insanoğlunun karşılaştığı veya karşılaşma ihtimaline karşılık çeşitli afet olayları için yaptığı planlama ve uygulama süreçlerini kapsamaktadır. Afet yönetimi, esasında afetlerin varlığını kabul ederek olumsuz etkilerinin mümkün oldukça azaltılması ve süreci kontrol edilebilir bir seviyeye çekmek için hazırlanmış bir tasarı planıdır (Işık ve diğ. 2012). Afetlerin yok sayılması veya yok edilmesi bir çözüm yolu olmamakla birlikte aksine bu tür bir bakış açısı afet sonrası yönetim sürecini de olumsuz etkileyecek bir güce sahiptir.

Afet yönetiminden bahsedebilmek için bir afet ile karşı karşıya kalmayı beklemek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Afet yönetimi esasında afet öncesi, afet sırası ve afet sonrası süreçleri kapsayan tüm kurum ve kuruluşların kaynaklarını etkin ve verimli kullanılmasını sağlayacak bir yol haritası niteliğindedir (Sarp 1999). Afet yönetiminin amacı afetlerin mümkünse önlenmesi veya zararlarının azaltılması olmalıdır. Bu çerçevede kurum ve kuruluşların her an bir afet ile karşılaşma olasılığını göz önünde bulundurmaları ve bu doğrultuda bir afet yönetim süreci planlamaları gerekmektedir.

Ülkemizde afet yönetim planları tarihsel süreci ile ele alındığında her kalkınma planlarında yer verildiği görülmektedir. En son Onuncu Kalkınma Planında (2014-2018) afet yönetimi başlığı altında olası afet risklerinin azaltılması için şehir dokularının yenilenmesi ve kentsel dönüşüm projelerinin gerekli olduğunun altı çizilmiştir (SBB 2023). Diğer taraftan afet durumu ile etkin mücadele edebilmek için 2009 yılında 5902 sayılı kanun ile “Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)” kuruldu (Resmi Gazete 2009). 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile İçişleri Bakanlığına bağlı bir kuruluş haline getirilen AFAD’ın her il bünyesinde bir yapılanması bulunmaktadır (Memiş ve Babaoğlu 2020).

2014 yılında yayımlanan Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) ile afet ve acil durumlarda kimin ne yapacağını ve müdahale anında nasıl bir organizasyon olması gerektiğini belirleyen prensiplere yer verilmiştir (AFAD 2014). Bu plan çerçevesinde afetle mücadelede kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonu sağlayacak entegre bir oluşum amaçlanmaktadır. Böylelikle afet yönetiminde mevcut maddi ve aynı kaynakları daha efektif kullanarak afet sonrası toparlanma sürecini hızlandırmak hedeflenmiştir.

Şekil 1: Kahramanmaraş'ta meydana gelen depremlerin etki alanları (AFAD 2023)
Figure 1: Impact areas of Kahramanmaraş Earthquakes (AFAD 2023)

Kahramanmaraş merkezli depremlerin etkilediği bölgenin genişliği Şekil 1'de görülmektedir. Müdahale alanının bu kadar büyük olması ciddi bir afet yönetimine ihtiyaç olduğunu bir kez daha göstermektedir. Plansız ve koordinasyonsuz yapılan çalışmaların hedefe ulaşma konusunda başarı oranı da düşük olmaktadır. Afet yönetimi zamansal olarak uzun bir süreç gerektirebilmektedir. Bu doğrultuda mevcut kaynakların veya ileride ihtiyaç duyulması muhtemel malzemelerin temini için bütün kurum ve kuruluşların birlikte çalışması gerekmektedir. Başarılı bir afet yönetimi için düzenli ve entegre yapılanmaya ihtiyaç vardır.

3.YÖNETİM FONKSİYONLARI

İlk varoluşundan itibaren insanlar tarafından, bir arada yaşayarak çeşitli ihtiyaçların karşılanması için farklı kişilerin yetenek ve becerilerine ihtiyaç duyulduğu fark edilmiştir. Topuluklar büyüdükçe mevcut kaynakların ortak amaçlar için kullanımında bir yönetim iradesinin gerekli olduğu kanısı ortaya çıkmıştır (Wren ve Bedeian 2021). Bu doğrultuda yönetme eyleminin çok eskilere dayandığını söylemek mümkündür. Kavramsal olarak yönetim kelimesi ele alınacak olursa 'yönetme işi, çekip çevirme, idare' tanımlamasına yer verildiği görülmektedir (TDK 2023). Yönetim için daha geniş bir tanım yapılacak olursa insani ve maddi kaynakların verimli bir şekilde tahsis edilmesi ve kullanılması yoluyla istenilen sonuçları elde etme faaliyeti olduğunu söylemek mümkündür (Urwick 2003).

Yönetim fonksiyonlarının farklı kaynaklarda farklı başlıklar altında ele alındığı görülmektedir. Bazı kaynaklarda yönetim süreci (Koçel 2018), yönetim işlevleri (Can ve Güney 2011) veya yönetim unsurları (Wren ve Bedeian 2021) başlıkları ile yer almaktadır. Yönetim fonksiyonlarının günümüzde de kabul edilen sınıflandırılmasına ilk olarak Henri Fayol'un çalışmalarında yer verildiği görülmektedir. Türkçeye Sinai ve Umumi İşlerde İdare olarak çevrilen kitabında Fayol, yönetim fonksiyonlarını; planlama, örgütlenme, yürütme, koordinasyon ve denetleme olmak üzere beş grupta sınıflandırmıştır (Fayol 1939). Bu sınıflandırma esasında insanların bir araya gelerek oluşturdukları örgüt veya bir yapılanmanın hedefe ulaşabilmesi için izlenmesi gereken bir yol haritası niteliğindedir. Burada amaç, yönetim kademesi tarafından belirlenen hedefleri gerçekleştirebilmek için yapılması gereken işlerin planlanması (Suvacı 2020), mevcut kaynakların etkin ve verimli kullanılabilmesi için uygun örgütlenmenin gerçekleştirilmesi, çalışanların bu örgütlenme çerçevesinde yönlendirilmesi, çalışanlar arasında koordinasyonun sağlanması ve en sonunda planların uygulanma düzeyinin kontrol edilmesidir.

3.1) Planlama

Yönetimin en temel fonksiyonu olan planlama için kaynakları etkin ve verimli kullanabilmek adına geleceğe yönelik bir seçim ve tercih süreci olduğunu söylemek mümkündür. Planlama, belirlenen hedefe ulaşabilmek için hangi görevin ne zaman kim veya kimler tarafından nasıl yapılması gerektiğini içeren bir tasarlama sürecidir (Güney 2001). Fayol (1939)'un planlama aşamasında esas vurgulamak isteği; gerçekleştirilmek istenilen amacı belirleyen, uygun personeli seçen, tüm faaliyetlerin yürütülmesini sağlayan ve denetimini yapan yönetim kademesidir (Wren ve Bedeian 2021). Planlama aşamasında her kademedeki yöneticinin sürece dâhil edilmesi yöneticilerin üzerlerine düşen görevler hakkında daha yüksek bilince sahip olmalarını sağlayacaktır. Bu durum alt kademe çalışanlara sağlıklı bilgi aktarılması ve hedefe ulaşılabilmesi bakımından da etkili olacaktır.

Afet yönetiminde planlama, mevcut insan kaynağı, maddi ve aynı yardımların nasıl yönetileceği; ulusal, yerel ve bireysel düzeyde etkin bir örgütlenme için yapılması gereken süreçleri kapsamaktadır (UCLG-MEWA 2015). Ülkemizde afet yönetimi için yapılan planlamaların daha çok afet meydana geldikten sonra yapıldığı görülmektedir (Akyel 2005). Afet döneminde yapılan anlık planlamaların başarı oranlarının yüksek olmasını beklemek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Dolayısıyla afet yönetiminde başarılı olabilmek için yapılacak planlamaların afet öncesi, afet dönemi ve afet sonrası süreçleri kapsamaması gerekmektedir.

3.2) Örgütlenme

Yönetim fonksiyonlarının bir sonraki aşaması olan örgütlenme, planlama aşamasında alınan kararların uygulanabilmesi için görev dağılımının yapıldığı, ihtiyaç duyulan bölümlerin kurulduğu, yetki ve sorumlulukların netleştirildiği evredir (Uygur ve Göral 2005). Örgütlenme süreci aslında bir kişinin bütün görevleri yerine getirmesinin mümkün olmadığını göstermektedir. Belirlenen hedefe ulaşabilmek için birden çok kişiye ve işbirliğine ihtiyaç duyulduğunun kabul edildiği bu evrede oluşturulacak iş bölümleri ile görev dağılımı yapılmaktadır. Örgütlenme aşamasında kişilerin görev ve sorumluluklarının net bir şekilde tanımlanması diğer bir ifade ile sınırlarının çizilmesi olası kargaşaların önüne geçilmesini sağlayacaktır.

Afet yönetiminde örgütlenme, kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğinin kurulması ile sağlanmaktadır. Ancak burada kamu kurum ve kuruluşlarının uzmanlık alanlarına dikkat edilerek görev dağılımının yapılması gerekmektedir (Babaoğlu 2017). Afet yönetiminin başarıya ulaşabilmesi için örgütlenme aşamasında kurulacak organizasyon yapısına dikkat etmek gerekmektedir. Bu aşamada görev ve sorumluluk alanlarının tanımlanması süreci mümkün oldukça hızlı yönetmeye katkı sağlayacaktır.

3.3) Yürütme

Yürütmenin temel amacı kişiler ile organizasyon bütünleşmesini gerçekleştirerek hedefe ulaşmayı sağlamaktır. Sonuçta yürütme süreci, emir-komuta yetkisine sahip yöneticilerin astlarına bilgi vermesi, yol göstermesi, motive etmesi gibi pek çok unsuru kapsamaktadır (Çelik ve Şimşek 2018). Yürütme sürecinde, planlama ve örgütlenme aşamasında tasarlanan faaliyetler hayata geçirilmeye başlanmaktadır. Teorikten uygulamaya geçilen bu evrede yönetme unsuru ön plana çıkmaktadır. Yönetmenin söz konusu olduğu her alanda ise yöneticinin liderlik özellikleri dikkat çekmektedir (Özkaynar ve Öncül 2019). Benimsenen liderlik özelliği organizasyon içerisinde iletişim, motivasyon ve işleyişi etkileyebilecek unsurları bünyesinde barındırabilmektedir.

Afet yönetiminde yürütme, belirlenen plan ve politikalara uygulamaya geçirildiği, merkezde kamu yönetimi olmak ile birlikte farklı disiplinleri bünyesinde barındıran çok boyutlu karmaşık ve dinamik bir süreci kapsamaktadır (Leblebici 2015). Afet döneminde yürütme süreci; kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasında yapılan görev dağılımlarının faaliyete geçirildiği evredir. Bu dönemde ihtiyaç duyulan arama-kurtarma, giyim, besin, barınma gibi pek çok farklı alanda yardıma ihtiyaç duyulmaktadır. Kurum ve kuruluşlar arasında yapılan görev dağılımları afet bölgelerinde duyulan ihtiyaçların mümkün oldukça hızlı bir şekilde temini ve ulaştırılmasını sağlamaktadır. Afet yönetiminin başarıya ulaşabilmesi için yürütme süreci faaliyetlerinin mümkün oldukça hızlı gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

3.4) Kordinasyon

Koordinasyon, örgütlenme aşamasında kurulan alt birimler arasındaki faaliyetlerin birbiri ile uyumlu halde çalışmalarınıdır. Organizasyonlarda iş birliği ve uyumun sağlanması için süreçleri kapsayan koordinasyon evresi; dikey, yatay ve çapraz olarak üç farklı şekilde gerçekleşmesi mümkündür (Sökmen 2010). Bu evre esasında birimler arasında kurulan işbirliğinin organizasyona etkisinin de bir göstergesi niteliği taşımaktadır. Her birimin görevi organizasyonlar için önemlidir ancak kurulan işbirliği ağları ile etkinlik ve verimlilik düzeyinin artış göstermesi mümkündür.

Afet yönetiminde koordinasyon süreci, kaynakların daha etkin ve verimli kullanılabilmesi için bir kurum üzerinden yürütülmeye çalışılmaktadır. Ülkemizde bu sorumluluk AFAD ile yapılmaya çalışılmaktadır (Acar ve Çağdaş 2019). Ulusal bir yapılanmaya sahip olan AFAD'ın taşıdığı sorumluluk ve karşılaştığı zorluklar göz önünde bulundurularak ve uluslararası benzer kurumlar ile karşılaştırılarak güncellemeye ihtiyacı bulunmaktadır (Özmen ve Özden 2013). 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremlerde afet bölgesinin çok geniş olması sebebiyle koordinasyon süreçlerinde zaman zaman sıkıntılar yaşadığını gündeme gelmiştir. Bu durum afet yönetimi sürecinde yer alan kurum ve kuruluşların yapılanmalarında güncellemelere ihtiyaç bulunduğunu göstermektedir.

3.5) Denetleme

Denetleme süreci, planlama aşamasında belirlenen hedeflere ulaşma düzeyinin ortaya konulduğu aşamadır. Başka bir ifade ile denetleme, eldeki verilerin benimsenen plana, verilen talimatlara ve belirlenen ilkelere uygun olup olmadığını doğrulamaktan ibarettir (Wren ve Bedeian 2021). Denetleme fonksiyonu, sürekli dikkat gerektiren işleve sahiptir. Çünkü iyi kurulmuş bir denetleme mekanizması, yönetimin diğer fonksiyonlarını desteklediği gibi organizasyonun çöküşüne neden olabilecek sorunların da önceden fark edilmesini sağlayabilecek güce sahiptir (Fayol 2013). Bu durum denetleme sürecinin organizasyonların devamlılığı için de önemli bir aşama olduğunu göstermektedir.

Afet yönetiminde denetleme süreci, kurulan organizasyonların etkin ve verimli çalışmasını, aksayan alanlara müdahalelerin zamanında yapılmasını sağlamaktadır. Özellikle afetten etkilenen bölgelerde, ihtiyaç sahiplerine zamanında ürün ve malzeme ulaştırılması ile birlikte daha sonra ihtiyaç duyulabilecek malzemelerin temin edilebilmesi için denetim fonksiyonu büyük önem taşımaktadır (Ersoy ve diğ. 2016). Afet sonrası toparlanmanın uzun zaman aldığı göz önünde bulundurulursa yönetim fonksiyonlarının uygulanması, sürecin daha sağlıklı yönetilmesine katkı sunabilecektir.

4.YÖNTEM

Afet dönemleri, insanlar açısından çalışma koşullarının hem fiziksel hem de psikolojik olarak etkileyen unsurları bünyesinde barındırmaktadır. 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremlerin de insanları pek çok farklı yönden etkilediği söylenebilir. Depreme maruz kalan insanlar yakınlarını kaybetme üzüntüsü yaşarken, geride kalan insanlar ise depremzedelere doğrudan veya dolaylı yollardan yardım edebilme kaygısı taşıdılar. Bu çalışma Sivas Cumhuriyet Üniversitesi bünyesinde kurulan afet yardım merkezinde görev yapan gönüllü akademisyen ve üniversite öğrencileri ile sivil savunma uzmanı ve afet birim yöneticisiyle yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma örneklerinden mülakat ve gözlem tekniği araştırma çerçevesinde uygulanmıştır. Mülakat sürecinde katılımcılara açık uçlu sorular yönlendirilmiş ve mümkün oldukça çok veri elde edilmeye çalışılmıştır. Her bir görüşme ortalama 25-30 dk sürmüştür. Daha sonra mülakat yoluyla elde edilen veriler Nvivo Nitel Analiz programı kullanılarak betimsel analiz yapılmıştır. Gözlem yoluyla elde edilen veriler mülakat yöntemi ile elde edilen veriler ile karşılaştırılmış ve sonuca ulaşılmıştır.

4.1) Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, afet döneminde faaliyet gösteren kamu kurumu ve sivil toplum kuruluşlarının mevcut kaynaklarını ihtiyaç duyulan afet bölgelerine güvenli bir şekilde ulaştırılması ile afet bölgesindeki halkın talep ve isteklerinin yerine getirilmesi sürecinde nasıl bir yol izlediklerini araştırmaktır. Bu çalışmada Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından Sivas Cumhuriyet Üniversitesi bünyesinde kurulan afet yardım merkezi inceleme altına alınmıştır. Depremi ilk günlerinden itibaren kontrollü ve koordineli bir şekilde faaliyetlerin yürütüldüğü bu yardım merkezinde yönetim fonksiyonlarının işleyişi incelenmiştir. Bu merkezde görev yapan çalışanlara, yönetim fonksiyonları olarak değerlendirilen planlama, örgütlenme, yürütme, koordinasyon ve denetleme üzerine sorular yöneltilmiştir.

Yapılan bu mülakatlar neticesinde elde edilen nitel veriler analiz edilerek gelecekte böyle bir afet olayı ile karşılaşma ihtimaline karşılık çeşitli öneriler sunulmuştur. Bu öneriler teorikten ziyade bu afet merkezinde görev yapan kişilerin tecrübeleri ile destekleneceği için sonraki yaşanabilecek afet dönemleri için rehber niteliği taşıyabilecektir. Dolayısıyla bu çalışmanın alan yazınına katkı sunacağı düşünüldüğü gibi afet dönemlerinde kullanılacak pratik bir taslağı da bünyesinde barındırmaktadır.

4.2) Araştırmanın Örneklemi

Nitel araştırmalarda, nicel araştırmalarda kabul edilen temsili sayılar bulunmamaktadır. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü için veri doygunluğuna ulaşıncaya kadar veri toplanmaya devam edilmesi gerektiği belirtilmektedir (Punch 2014). Başka bir ifade ile cevapların kendisini tekrarlamaya başlaması nitel araştırmada örneklem büyüklüğü için durma noktasını işaret etmektedir. Bu çalışma kapsamında yapılan mülakatlar sonucunda verilerin tekrar ettiği ve veri doygunluğuna ulaşıldığı düşünülen evre (N=16) olarak değerlendirilmiştir.

4.3) Araştırma Bulguları ve Analizi

Araştırma kapsamında yapılan mülakatlara başlamadan önce ilgililere yönetim fonksiyonlarının kavramsal boyutları hakkında kısa bilgi verilmiştir. Burada paylaştıkları bilgilerin sadece bu çalışma kapsamında kullanılacağı teminatı verilmiştir. İlgililere istedikleri zaman mülakatı bitirebilecekleri ifade edilmiştir. Mülakat verileri değerlendirilirken kişilerin isimleri kullanılmamış ve M1, M2 şeklinde semboller kullanılmıştır.

Tablo 1: Demografik veriler
Table 1: Demographic data

Mülakat	Unvan	Yaş	Cinsiyet
M1	Öğrenci	20-30	Erkek
M2	Akademisyen	30-40	Kadın
M3	Akademisyen	40-50	Kadın
M4	Akademisyen	30-40	Erkek
M5	Öğrenci	20-30	Erkek
M6	Öğrenci	20-30	Kadın
M7	Akademisyen	30-40	Erkek
M8	Öğrenci	20-30	Erkek
M9	Öğrenci	20-30	Kadın
M10	Öğrenci	20-30	Erkek
M11	Öğrenci	20-30	Kadın
M12	Akademisyen	30-40	Erkek
M13	Öğrenci	20-30	Erkek
M14	Akademisyen	40-50	Erkek
M15	Sivil Savunma Uzmanı	50-60	Erkek
M16	Afet Birim Yöneticisi	40-50	Erkek

Tablo 1'deki demografik veriler incelendiğinde çalışmaya katılanların 8'i üniversite öğrencisi, 6'sı akademisyen, 1'i sivil savunma uzmanı ve 1'i Afet Birim Yöneticisi unvanındadır. Araştırmaya katılan çalışanların çoğunlukta 20-30 yaş aralığında yer alan öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar çeşitlilik gösterdiği için veriler kodlanırken tablolarda ulaşılan sayılar farklılık gösterebilmektedir.

Tablo 2: Planlama Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 1 Verileri
Table 2: Data for Question 1 Addressed for the Planning Function

Nasıl Bir Planlama Dâhilinde Çalışıyorsunuz?		
Kodlama Verileri	F	%
Ana Sorumlu Öğretim Üyesinin Yönlendirmeleri	5	13,51
Gönüllü Çalışanlar	10	27,02
İhtiyaç Listelerinin Belirlenmesi	5	13,51
Yardımların Tasnifi ve Ulaştırılması	2	5,41
Hiyerarşik Yapı	4	10,81
Günlük Planlamalar	5	13,51
AFAD'ın Yönlendirmeleri	4	10,81
Fiziksel ve Çevresel Koşullar	2	5,41
Toplam	37	100

Yönetim fonksiyonlarının ilki olan planlama için gönüllü çalışanlara yöneltilen ilk soru 'Nasıl bir planlama dâhilinde çalışıyorsunuz?' şeklindedir (Tablo 2). Burada amaç afet yardım merkezinde kurulan sistemin nasıl bir plana sahip olduğunu belirlemektir. Yardım merkezinde çalışanların çoğunluğunun gönüllülük esasına dayandığı burada da anlaşılmaktadır. Afet birim yöneticisinin kurduğu sistemde ilk işleyiş ihtiyaç listelerinin belirlenmesi ile başlamaktadır. Afet dönemi olduğu için yapılan planlamalar günlük değişmektedir. Diğer taraftan kimi zaman anlık değişen planlamalar dahi olabilmektedir.

Tablo 3: Planlama Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 2 Verileri
Table 3: Question 2 Data for Planning Function

Planlamanın Avantajları Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
İsraf Önlenmesi	6	20,69
İhtiyaçların Depremzedelere Sorunsuz Ulaştırılması	5	17,24
Koordinasyon	2	6,90
Birliktelik	1	3,45
Örgütlenmenin Kolay Yapılması	3	10,34
Hızlı Hareket Edilmesi	11	37,93
Sorumluluk Alanlarının Belirlenmesi	1	3,45
Toplam	29	100

Çalışmaya katılanlara 'Planlamanın avantajları nelerdir?' olarak yöneltilen soruya ait veriler yukarıdaki Tablo 3'te yer almaktadır. Afet döneminde depremzedelerin ihtiyaçlarını mümkün olan en kısa sürede hazırlamak gerekmektedir. Genellikle her şeylerini kaybetmiş olan bu insanların ihtiyaçları da çok çeşitli olabilmektedir. Mümkün olan en kısa sürede ihtiyaçlara cevap verebilmek için hızlı hareket etmek gerekmektedir. Yardım organizasyonlarının da bir planlama dâhilinde çalışmaları israfı önlediği gibi ihtiyaçların depremzedelere sorunsuz ulaştırıldığı vurgusu ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4: Planlama Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 3 Verileri
Table 4: Question 3 Data for Planning Function

Planlama Sürecinde Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
İletişim Sıkıntısı	5	18,52
Görev Tanımlarının Net Olmaması	7	25,93
Gönüllü Çalışan Sayısında Azalmalar	1	3,70
Bilgilendirme Eksikliği	2	7,41
Sorumluluk Alma Sorunu	1	3,70
İhtiyaçların Değişkenlik Göstermesi	6	22,22
Çevresel ve Fiziksel Koşulların Değişmesi	3	11,11
Sorun Yok	2	7,41
Toplam	27	100

Planlama sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir sorusuna çalışmaya katılanların verdiği cevaplar Tablo 4'te yer almaktadır. Afet dönemleri insanları sadece fiziksel olarak değil psikolojik olarak da etkilemektedir. Gerginlik ve stresin getirisi olarak insanlarda iletişim sıkıntısı yüksek seviyede olabilmektedir. Tablo 4'te yer alan veriler incelendiğinde de iletişim sıkıntısının ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Diğer taraftan görev tanımlarının ilk günden itibaren yapılmaması görev karmaşasına ve iletişim sıkıntısına neden olabilmektedir.

Planlama fonksiyonuna yönelik olarak hazırlanan son soruya ait veriler Tablo 5'te yer almaktadır. Önceden hazırlanmış bir programın olması gerekliliğinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Afetin türü ne olursa olsun ne zaman karşılaşılabileceğini kestirmek imkânsıza yakın bir durumdur. Bu sebeple her an bir afet ile karşı karşıya kalacakmış gibi programların önceden hazır olması afet dönemlerinde hızlı yol almayı sağlayacaktır. Diğer taraftan afet dönemlerinde görev alanların yetki ve sorumluluklarının net olması iletişim sıkıntısını engelleyebilecektir. Bu dönemlerde özellikle ihtiyaç kolileri hazırlanırken güvenilir bilgilerin çalışanlara aktarılması kargaşa yaşanmasını da önleyecektir.

Tablo 5: Planlama Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 4 Verileri

Table 5: Question 4 Data for Planning Function

Planlama Sürecine Yönelik Önerileriniz Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
Teyitli Bilgi Aktarılmalı	3	8,33
Üniversite Bünyesinde Afet Yönetim Birimi Kurulmalı	4	11,11
Görev Tanımları ve Sorumluluk Alanları Net Olmalı	3	8,33
Gönüllü Çalışan Listeleri Oluşturulmalı	5	13,89
Malzeme Teminine Önem Verilmeli	2	5,56
Profesyonel Ekipler Kurulmalı	5	13,89
Önceden Hazırlanmış Program Olmalı	7	19,44
Alana Özgü Yazılım Gerçekleştirilmeli	4	11,11
Önerim Yok	3	8,33
Toplam	36	100

Örgütlenme fonksiyonu için yöneltilen ilk soru 'Nasıl bir görevlendirme süreci yaşadınız?' şeklindeydi. Esasında hiyerarşik bir yapıya sahip olan afet yardım merkezinde ana sorumlu akademisyen tarafından alt birimlerde görev yapacak birim sorumlusu akademisyenlere görev dağılımı yapılmıştır. Daha sonra bu birim sorumlusu akademisyenler kendi birim içi görevlendirmelerini gerçekleştirmişlerdir. Değişen süreçlere bağlı olarak da zaman zaman görev yeri değişiklikleri meydana gelebilmekteydi. Tablo 6'daki veriler de bu durumu destekler niteliktedir.

Tablo 6: Örgütlenme Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 1 Verileri

Table 6: Data for Question 1 Addressed for the Organizing Function

Nasıl bir görevlendirme süreci yaşadınız?		
Kodlama Verileri	F	%
Hiyerarşik Yapılanma	2	7,69
Durumu Süreç Belirledi	3	11,54
Ana Sorumlu Öğretim Üyesi Görevlendirme Yaptı	5	19,23
Detaylı Alt Birim Yapılanması	5	19,23
Birim Sorumlusu Görevlendirdi	11	42,31
Toplam	26	100,00

Örgütlenme fonksiyonu kapsamında sorulan 'Görevlendirme sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?' sorusuna ait veriler Tablo 7'de yer almaktadır. Veriler incelendiğinde iletişim sıkıntısının ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Deprem sürecinin olumsuz yansıması olan olumsuz psikolojik etki iletişim sıkıntısının en etkin sebepleri arasında yer almaktadır. Diğer taraftan yardım merkezinde çalışanların çoğunluğunun gönüllülük esasına dayalı olarak görev aldıkları için personel sürekliliği bakımından sıkıntılar yaşandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 7: Örgütlenme Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 2 Verileri
Table 7: Question 2 Data for the Organizing Function

Görevlendirme Sürecinde Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
Prosedüre Bağlı Kalmak	3	12,50
Personel İhtiyacı	1	4,17
Çalışanların Sürekliliğinin Olmaması	6	25,00
İletişim Sıkıntısı	7	29,17
Görev Tanımlarında Kargaşa	3	12,50
Sorun Olmadı	4	16,66
Toplam	24	100,00

Çalışmaya katılanlara yöneltilen 'Görevlendirme sürecine yönelik önerileriniz nelerdir?' sorusuna ait veriler Tablo 8'de yer almaktadır. Afet yardım merkezinde çalışanların büyük çoğunluğu gönüllülük esaslı görev almışlardır. Ancak durum yorucu bir süreç olduğu için dinlenmeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple gönüllü çalışana çok ihtiyaç duyulmuştur. Diğer taraftan görev tanımlarının net olmaması iletişim sıkıntısına ve görev karmaşasına neden olmuştur.

Tablo 8: Örgütlenme Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 3 Verileri
Table 8: Question 3 Data for the Organizing Function

Görevlendirme Sürecine Yönelik Önerileriniz Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
Diğer Yardım Kuruluşları da Böyle Bir Yapılanma Yapmalı	2	7,14
Kurum Dışı Müdahalelere Müsaade Edilmemeli	3	10,71
Görev Tanımları Net Olmalı	5	17,86
AFAD Tipi Gönüllülük Esaslı Yapı Kurulmalı	2	7,14
Gönüllü Çalışan Desteği Sağlanmalı	8	28,57
Malzeme Stoku İçin Destek Olunmalı	2	7,14
Olası Afetler İçin Hazırlıklı Olunmalı	5	17,86
Önerim Yok	1	3,57
Toplam	28	100,00

Yürütme fonksiyonu için araştırmaya katılanlara yöneltilen ilk soruya ait veriler Tablo 9'da yer almaktadır. Yardımı merkezinde çalışanların hiyerarşik yapıya bağlı kalarak kendi alt birimlerinde görevlerini yerine getirdikleri anlaşılmaktadır. Diğer taraftan gelen yardımların kayıt altına alınması ve ayrıştırılması ile sorumlu olunan birimlerde malzemelerin tasnifi işlemlerinin ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 9: Yürütme Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 1 Verileri
Table 9: Question 1 Data for Execution Function

Görevin yürütülmesi aşamasında neler yaptınız?		
Kodlama Verileri	F	%
Gelen Yardımların Kayıt Edilmesi ve Ayrıştırılması	6	15,79
Düzenli Stok Sayımı	4	10,53
İhtiyaç Kolilerinin Hazırlanması	4	10,53
Yapılan Görevlendirme Çerçevesinde Yürütme Sağlandı	13	34,21
Hatayı Azaltmak için Düzenli Kontroller	2	5,26
İhtiyaç Halinde İnisiyatif Almak	4	10,53
Sorumlu Olunan Birimde Malzemelerin Tasnifi	5	13,16
Toplam	38	100

Araştırmaya katılanlara yürütme aşamasında karşılaştıkları sorunları öğrenebilmek adına yöneltilen soruya verilen cevapları içeren veriler Tablo 10'da yer almaktadır. Veriler incelendiğinde yeterli gönüllü çalışan olmaması ifadesinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. İletişim sıkıntısı ve yeterli malzeme stokunun olmaması ifadelerinin de ön plana çıktığı anlaşılmaktadır.

Tablo 10: Yürütme Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 2 Verileri
Table 10: Question 2 Data for Execution Function

Yürütme Aşamasında Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
Yeterli Sayıda Gönüllü Çalışan Olmaması	8	28,57
Koşullar Zorlayıcıydı	2	7,14
Yeterli Malzeme Stokunun Olmaması	4	14,29
İletişim Sıkıntısı	6	21,43
Sorumlu Olunan Alan Değişikliği	3	10,71
Görevin Aksatılması	3	10,71
Sorun Yok	2	7,14
Toplam	28	100,00

Tablo 11'deki veriler incelendiğinde araştırmaya katılanlar tarafından gönüllü çalışan desteğine olan ihtiyacın daha çok vurgulandığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan hızlı ve koordineli hareket etmenin çok önemli olduğu, afet dönemlerinde önceden hazırlanmış bir programın olmasına da dikkat çekildiği görülmektedir.

Tablo 11: Yürütme Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 3 Verileri
Table 11: Question 3 Data for Execution Function

Yürütme Aşamasına Yönelik Önerileriniz Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
Önceden Hazırlanmış Bir Program Olmalı	6	20,69
Gönüllü Çalışan Desteği Verilmeli	10	34,48
Yardımcı/Destek Personel Görevlendirilmeli	5	17,24
İletişim Sorunları İçin Önlemler Alınmalı	1	3,45
Teknolojik Destek Verilmeli	3	10,34
İhtiyaç Listeleri İletişim Kanalları İle Yayılmalı	4	13,79
Toplam	29	100,00

Koordinasyon fonksiyonu için yöneltilen ilk soruya ait veriler Tablo 12'de yer almaktadır. Afet yardım merkezinde kurulan sistem içerisinde koordinasyonun alt birim sorumluları tarafından sağlandığı görülmektedir. Diğer taraftan tüm operasyonların afet birim yöneticisi tarafından takip edilmesinin koordinasyonu sağlamada etkili olduğu anlaşılmaktadır. Depremzedelerin talep listeleri hazırlanırken ise ihtiyaç halinde birimler arasında yardımlaşmanın olduğu ifade edilmiştir.

Tablo 12: Koordinasyon Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 1 Verileri
Table 12: Question 1 Data for Coordination Function

Mevcut operasyon içerisinde koordinasyonu nasıl sağladınız?		
Kodlama Verileri	F	%
Birim Sorumluları Arası İletişim	10	32,26
Tüm Operasyonların Ana Sorumluya Bağlanması	8	25,81
AFAD, Rektörlük ve Diğer Kurumlar Arası İletişim	2	6,45
Birim Sorumlularının İnisiyatif Alması	4	12,90
İhtiyaç Halinde Birimlerin Birbirine Yardım Etmesi	7	22,58
Toplam	31	100,00

Araştırmaya katılanların 'Koordinasyon sürecinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?' sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde bedensel ve zihinsel yorgunluk ile iletişim problemlerinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir (Tablo 13). Sürecin getirdiği stres ve gerginlik, bedensel ve zihinsel yorgunluğa sebep olabilmektedir. Diğer taraftan bu durum gönüllü çalışanlar arasında zaman zaman yanlış anlamalara neden olduğu için iletişim problemleri ortaya çıkabilmektedir.

Tablo 13: Koordinasyon Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 2 Verileri
Table 13: Question 2 Data for Coordination Function

Koordinasyon Sürecinde Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
Ana Sorumlu Olmanın Getirdiği Zorluklar	1	3,85
Bedensel ve Zihinsel Yorgunluk	8	30,77
Personel Eksikliği	5	19,23
Stok Yetersizliğinin Süreci Yavaşlatması	3	11,54
İletişim Problemi	6	23,07
Sorun Yok	3	11,54
Toplam	26	100

Koordinasyon fonksiyonu için son yöneltilen soruya ait veriler Tablo 14'te yer almaktadır. Bu veriler doğrultusunda ilerleyen zamanlarda olası bir afet döneminde de Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde kurulan Afet Yardım Merkezine benzer sistemlerin kurulmasının önerildiği görülmektedir. Yine aynı verilerde malzeme stoku ve personel sayısı için planlama yapılması önerisi ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 14: Koordinasyon Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 3 Verileri
Table 14: Question 3 Data for Coordination Function

Koordinasyon Süreci İçin Önerileriniz Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
Olası Afet Dönemleri İçin Benzer Sistemlerin Kurulması	8	36,36
Malzeme Stoku ve Personel Sayısı İçin Planlama Yapılmalı	7	31,82
İletişime Önem Verilmeli	3	13,64
Önerim Yok	4	18,18
Toplam	22	100,00

Denetim fonksiyonu için araştırmaya katılanlara yöneltilen ilk soruya verilen cevaplara ait veriler Tablo 15'te yer almaktadır. Afet yardım merkezinde denetim unsuru olarak ilk sırada üst kademeye verilen günlük raporlamaların yer aldığı görülmektedir. Her birim sorumlusunun kendi alanını denetlemesi ve stok giriş-çıkış işlemlerinin düzenli yapılması ise ikinci sırada denetleme faktörü olarak ifade edilmektedir.

Tablo 15: Denetim Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 1 Verileri
Table 15: Question 1 Data for the Audit Function

Herhangi bir denetim mekanizmanız var mı? Denetimi nasıl sağladınız?		
Kodlama Verileri	F	%
Her Sabah Düzenli Yapılan Toplantılar	4	10,26
Günlük İş Planı	5	12,82
Üst Kademeye Günlük Raporlama	8	20,51
Stok Giriş-Çıkış İşlemlerinin Düzenli Yapılması	6	15,38
Kurulan Düzenin Denetlenmesi	4	10,26
Kontrollü Malzeme Sevkiyatı	3	7,69
Gelen Yardımların Denetlenmesi/Ayrıştırılması	2	5,13
Her Birim Sorumlusunun Kendi Alanını Denetlemesi	7	17,95
Toplam	39	100,00

Araştırmaya katılanların denetim sürecinde karşılaştıkları sorunları öğrenmek için yöneltilen soruya verilen cevaplar Tablo 16'da yer almaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir. Diğer taraftan üst kademeye bilgi aktarırken ve stok sayımı sürecinde sıkıntı yaşandığını ifade eden kişi sayısının ikinci sırada yer aldığı görülmektedir.

Tablo 16: Denetim Fonksiyonu İçin Yöneltilen Soru 2 Verileri
Table 16: Question 2 Data for the Audit Function

Denetim Sürecinde Karşılaştığınız Sorunlar Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
Gönüllülerin Tecrübesiz Olması	1	5,88
İhtiyaç Kolilerinin Hazırlanmasında Yaşanan Sıkıntılar	1	5,88
Üst Kademeye Bilgi Aktarırken Yaşan Sıkıntılar	3	17,65
Stok Sayımında Yaşanan Sıkıntılar	1	5,88
İhtiyaç Listelerinin Düzensiz Olması	3	17,65
Sorun Yok	8	47,06
Toplam	17	100,00

Araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen son soru denetleme sürecine yönelik önerilerini öğrenmek amacıyla yöneltilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplara ait veriler Tablo 17'de yer almaktadır. Veriler incelendiğinde Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde kurulan bu afet yardım merkezindeki sistemin diğer kurumlara önerilmesi gerektiği ifadesi ilk sırada yer almaktadır. Afet yardım merkezinde teknolojik altyapıya ihtiyaç olduğu ifadeler arasında ikinci sırada yer almaktadır.

Tablo 17: Denetim Fonksiyonu İçin Yönetilen Soru 3 Verileri Tablo
Table 17: Question 3 Data for the Audit Function

Denetleme Sürecine Yönelik Önerileriniz Nelerdir?		
Kodlama Verileri	F	%
Çalışacak Ekipler Önceden Belirlenmeli	4	13,33
Sürekli Denetlemek İşleyişi Yavaşlatmaktadır	4	13,33
Stoklara Düzenli Destek Verilmeli	4	13,33
Personel İhtiyacı Dikkate Alınmalı	4	13,33
Teknolojik Alt Yapı Sağlanmalı	6	20,00
Kurulan Sistem Diğer Kurumlara da Önerilmeli	8	26,67
Toplam	30	100,00

4.4) Gözlem

Bu çalışmada katılımlı gözlem metoduyla veriler kayıt altına alınmış bulunmaktadır. Gözlem yapılırken bir yandan süreç içerisine dâhil olunarak, deprem bölgelerine yapılan yardım hazırlıklarına yaklaşık yedi gün boyunca fiilen katılım sağlanmıştır. Gözlem süreci boyunca yönetim fonksiyonlarının uygulanma düzeyine dair faktörler göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda gözlem verileri kayıt altına alınmış ve mülakat verileri ile karşılaştırmaları yapılmıştır.

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi bünyesinde kuruluna afet yardım birimi üniversitenin 15 Temmuz Kapalı Spor Salonunda faaliyet göstermiştir. Bu birimde Sivas halkının getirdiği yardımlar ile birlikte ihtiyaç doğrultusunda rektörlük tarafından alınan malzemelerin de stoklar arasına girildiği görülmüştür. Birime gelen malzemelerin her ne olursa olsun öncelikle kayıt masasında tutanakla kayıt altına alındığı gözlemlenmiştir. Kayıt altına alınan malzemelerin gıda, giyim ve eşya ana bölümleri çerçevesinde değerlendirildiği anlaşılmıştır. Özellikle giyim kategorisine getirilen malzemelerin ayrıştırma ekibi tarafından kullanılabilirlik seviyesi için denetlenmesinin yapıldığı görülmüştür. Mümkün oldukça defolu, kirli veya kullanılmayacak durumda olan giysilerin ayırt edildiği gözlemlenmiştir. Giyim bölümünün oldukça farklı alt birimlere ayrılmış şekilde dizayn edildiği görülmüştür. İç giyim, ayakkabı, kadın ve erkek yetişkin giyim bölümü, çocuk ve hijyen bölümü olmak üzere altı ana bölüme ayrıldığı kayıt altına alınmıştır. Bu bölümlere ilaveten yorgan, battaniye, banyo ve yüz havlularının yer aldığı bir bölümün de yer aldığı görülmüştür. Çocukların kendi elleri ile getirdikleri oyuncakların toparlandığı bir küçük alanın da yer aldığı gözlemlenmiştir. Gıda bölümünün tek birim olarak faaliyet gösterdiği kayıt altına alınmıştır. Burada kuru gıdalar, süt, bebek mamaları, kahvaltı malzemeleri gibi çok çeşitli ürünlerin yer aldığı gözlemlenmiştir. Gıda bölümüne üniversitenin kendi imkânları ile üretilen sandviç ve kurabiyeler de takviye edildiği anlaşılmıştır. Bunların yanısıra ısıtıcılar, bebek beşiği, bebek arabası ve sobaların bulunduğu eşyalar bölümünün de yer aldığı kayıt altına alınmıştır.

Afet yardım birimi bünyesinde çalışmaların gönüllülük esaslı yürütüldüğü gözlemlenmiştir. Gönüllü çalışanların akademisyenler ve üniversite öğrencilerinden oluştuğu anlaşılmıştır. Tüm çalışmada afet yardım biriminden sorumlu bir öğretim üyesinin üst kademe ile alt kademe arasında iletişimi sağlama görevi üstlendiği gözlemlenmiştir. Alt her birimin ana sorumlusu bir akademisyen görevlendirildiği gözlenmiştir. Bu duruma ilaveten her birimde gönüllü olarak görev yapan üniversite öğrencilerinin de bulunduğu anlaşılmıştır. İşleyiş gönüllülük esaslı olduğu için zaman zaman çalışan sayılarında ciddi azalmalar olduğu görülmüştür. Bu durumun çalışanlar açısından daha çok yorulmak anlamına geldiği anlaşılmıştır.

Afet birimi ile çok farklı kurum ve kuruluşla malzeme desteği sağladığı gibi Sivas iline getirilen depremedelerin de ihtiyaçlarının karşılanmaya çalışıldığı görülmüştür. Öncelikle AFAD ile iletişim halinde bulunarak ihtiyaç olan bölgelere yardım faaliyetlerinin gerçekleştirilmeye

çalışıldığı kayıt altına alınmıştır. Diğer taraftan üniversitenin deprem bölgelerinde yaşayan öğrencileri ile iletişim kurularak ihtiyaç listelerinin oluşturulmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Üniversitenin kendi öğrencilerinin ve ailelerinin ihtiyaçlarının hazırlanarak özel araçlar ile ulaştırılmaya çalışıldığı görülmüştür. Yardımları götürecekt araçlar için en uygun rotalar belirlenerek aynı anda 5-6 öğrencinin isteklerinin gönderilmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Üniversite yönetiminin, kendi öğrencileri için yine kendi araç ve şoförleri ile yardımlarının hedeflenen adreslere ulaştırılması için çaba sarf ettiği anlaşılmıştır. Diğer taraftan tren ile Sivas Tren Garına getirilen depremedelerin ihtiyaçlarının karşılanmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. KYK yurtlarında kalan ve il merkezinde kendi düzenlerini kuran depremedelerin de ihtiyaçlarının karşılanmaya çalışıldığı kayıt altına alınmıştır.

Afet birimi bünyesinde işleyişin ana sorumlu öğretim üyesine talep listelerinin ulaştırılması ile başladığı gözlemlenmiştir. Her liste bir akademisyenin sorumluluğuna verilerek listede yer alan malzemelerin kolilere yerleştirilmeye çalışıldığı kayıt altına alınmıştır. Eğer hazırlanan koliler üniversite öğrencileri için hazırlanıyor ise üzerlerine isim ve iletişim bilgilerinin yazıldığı etiketlerin yapıştırıldığı görülmüştür. Buradaki amacın mümkün oldukça hatayı en aza indirmek olduğu anlaşılmıştır. İhtiyaç duyulduğunda birim sorumlusu akademisyenlerin farklı birimlerde görevli akademisyen ve öğrencilerden destek talep edildiği görülmüştür. Böylelikle işleyişin aksatılmadan sağlandığı kayıt altına alınmıştır.

Yönetim fonksiyonlarının afet biriminde uygulanması ele alındığında, planlama aşamasının rektörlük bünyesinde kurulan üst yönetim kademesi tarafından yürütüldüğü anlaşılmıştır. Örgütlenme aşamasının afet biriminden sorumlu öğretim üyesinin kurduğu sistem ile oluşturulduğu belirtilmiştir. Örgütlenme aşamasında hangi alt birimlerin kurulacağı ve kimlerin görevlendirileceğine yine bu öğretim üyesinin karar verdiği gözlemlenmiştir. Daha önce bu alanda tecrübesi olan bu öğretim üyesinin kurduğu sistem ile işleyişin sağlandığı anlaşılmıştır. Örgütlenme ile kurulan düzen sayesinde yürütme fonksiyonunun işleyişi bakımından ciddi sıkıntılar gözlenmemiştir. Koordinasyon fonksiyonunu uygulama konusunda, birimlerinden sorumlu akademisyenler arasında iletişimin güçlü olması sebebiyle sıkıntı gözlenmemiştir. Son olarak denetleme fonksiyonu için iki farklı denetim mekanizmasının olduğu anlaşılmıştır. İlk denetim mekanizmasının malzemelerin stok kontrolü üzerinde bulunduğu kayıt altına alınmıştır. Her gün düzenli olarak stok sayımı yapıldığı ve ihtiyaç duyulan malzemeler için yapılan listelerin iletişim kanalları ile paylaşılarak temin edilmeye çalışıldığı gözlemlenmiştir. Diğer taraftan rektörlük bünyesinde kurulan ve ikinci denetim mekanizması olarak da görev yapan bir ekip yer almıştır. Üst kademe yöneticilerin yer aldığı bu ekip tarafından güncel stok durumu ve afet yönetim biriminin durumu hakkında günlük istişare toplantılarının yapıldığı gözlemlenmiştir.

5.TARTIŞMA

Afet yönetimi üzerine alan yazını incelendiğinde konuyu farklı yönleri ile ele almış farklı çalışmalar yer aldığı görülmektedir. Bu çalışmada afet yönetimi sürecinde yönetim fonksiyonlarının uygulanma boyutu ele alınmıştır. Erkal ve Değerliyurt'un 2009 yılında yayımladıkları Türkiye'de Afet Yönetimi başlıklı çalışmalarında afet türleri ele alınarak bölgesel farklılıkları incelenmiştir. Türkiye'deki afet yönetimi politikaları ile gelişmiş ülkelerde yer alan afet yönetimi politikaları karşılaştırılmıştır (Erkal ve Değerliyurt 2009). Aynı çalışmanın sonunda afet yönetimi için farklı öneriler de sunulmuştur. İstanbul'daki mevcut afet yönetim sisteminin mercek altına alan Kaynak ve Tuğer, yaptıkları çalışma ile sorumlu birimler arasındaki koordinasyon eksikliğine dikkat çekmişlerdir. Mevcut afet yönetim planları eleştirel bakış açısıyla ele alınan çalışmada İstanbul için yeni bir afet koordinasyon model önerisi sunulmuştur (Kaynak ve Tuğer 2014). İstanbul'da afete dayanıklı bir toplum inşaa edilmesi gerektiği vurgulanmış, afet yönetim sistemini etkileyen pek çok farklı unsurun olduğu belirtilmiştir. Afet yönetim programlarında kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki koordinasyona önem verilmesinin sürecin çevikliğini ve etkinliğini artıracığı belirtilmiştir.

Okullarda afet yönetimi planlarına dikkat çekmek için Özmen ve arkadaşlarının yaptıkları çalışma da okullarda afet yönetim plan ve uygulamaları üzerinde durulmuştur (Özmen ve diğ. 2015). Çalışmada farklı ülkelerden örnekler verilerek afet dönemlerinde yaşanan kayıplara dikkat çekilmiştir. Yine çalışmada afetin önlenabilir boyutları ele alınarak önerilerde bulunulmuştur. 2005 yılında İstanbul merkezli yapılan çalışmada bölge halkı ile anket uygulaması ve mülakatlar yapılmıştır. Bu çalışmada bölge halkının risk algılamaları ve afet hazırlığı konusunda kişisel sorumluluk ve yeterlilikleri üzerine araştırma yapılmıştır (Say ve diğ. 2005). Çalışma sonucunda katılımcıların afet yönetim sürecinde sorumluluğun merkezi ve yerel yönetimlerin üstlenmesi gerektiği yönünde beklentilerinin ön plana çıktığı ifade edilmiştir.

Korkmaz 2018 afet yönetimini yangın perspektifinden ele alan çalışmasında 1901 ve 1904 yıllarında Biga'da meydana gelen yangınların arşiv belgelerini incelemiştir. Belgelerde afet sonrası maddi hasar verileri, devletin aldığı önlemler, halka yapılan nakdi ve aynı yardımlara yer verildiği anlaşılmaktadır. Çalışmada afet sonrası dönemin oldukça zor geçtiği, halkın yaralarının sarılmasının oldukça zaman aldığı ifade edilmiştir. Arslan (2020) afet döneminde ilk yardım hizmeti veren afet istasyonlarının yerinin tespit edilmesi sürecini içeren bir çalışma yapmıştır. Bir afet istasyonunun yerinin tespit edilmesi afet yönetiminde hayati öneme sahip olabilmektedir. Bu çalışmada Düzce'nin Konuralp yerleşkesi için tasarlanan ve çok kriterli karar verme yöntemi ile afet istasyonunun yerinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Sonuç olarak afet yönetimi, afetzedelerin süreci en az hasarla atlatabilmeleri için hayati öneme sahiptir. Bu sebeple afet yönetimi için atılan her adım veya tasarlanan her plan afet döneminde hızlı karar alınmasında etkisi olacaktır.

Afet yönetiminde farklı disiplinler arası bilgi sistemlerine olan ihtiyaç üzerine yapılan çalışmada bütüncül afet yönetim sisteminin planlamasının altı çizilmiştir (Ochmas ve Balyemez 2019). Araştırma kapsamında ABD'de kullanılan sağlıklı bilgi paylaşım merkezi olan HAZUS sistemi mercek altına alınmıştır. AFAD tarafından hayata geçirilen Afet Yönetimi ve Karar Destek Sistemi (AYDES) ile karşılaştırmalı analiz yapılmıştır. Coşkun tarafından 2021 yılında yapılan çalışmada AYDES programının Kahramanmaraş ilinde kullanımı ve tatbikatlarda uygulanabilirliği üzerine durulmuştur. Bu program afet dönemlerinde karar vericilere hızlı ve sağlıklı bilgi aktarımı sağlayarak süreci mümkün oldukça hızlandırmaktadır (Coşkun 2021). Çalışmada Kahramanmaraş'ın afet riskinin yüksek olduğu ve AYDES'in afet yönetim süreci için önemli bir uygulama olabileceği vurgulanmıştır.

Clark-Ginsberg ve diğ. (2021) tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nde tüm afet ve kriz yönetim sürecinin sorumlusu olan Federal Acil Durum Yönetim Kurumu (FEMA)'nın mercek altına alındığı çalışmada mevcut politikalar eleştirilmiş ve geleceğe dair önerilerde bulunulmuştur. Çalışmada FEMA'nın işleyişinin yukarıdan aşağıya doğru olduğu ve toplumu temel alan bir afet yönetim yapılması olmadığı ön plana çıkarılmıştır. Yine bu çalışmada FEMA'nın hakkaniyet taahhüdüne rağmen eşitsiz ve marjinal prosedürlerinin afet yönetim sürecine bir faydası olmadığı vurgulanmıştır.

Afet döneminde yönetim unsuru zamana karşı bir yarışın olduğu ve birçok farklı faktörü bünyesinde barındıran bir süreç niteliğindedir. Bu çalışmada afet döneminde yönetim fonksiyonlarının uygulanabilirliği mercek altına alınmıştır. Planlama, örgütlenme, yürütme, koordinasyon ve denetleme faktörleri altında incelenen yönetim fonksiyonlarının uygulanmasının afet yönetimine etkisi araştırılmıştır. Araştırmada aslında her bir yönetim fonksiyonunun bir sonraki aşama için temel nitelikte olduğu anlaşılmıştır. Yapılan iyi bir planlama süreci diğer bütün fonksiyonların seyrini etkileyebilmektedir. Başarılı bir örgütlenmenin yürütme sürecini kolaylaştırdığı anlaşılmaktadır. Yürütme sürecinin başarılı işleyişi koordinasyon sürecini hızlandırmaktadır. Diğer fonksiyonlarda başarılı işleyiş denetleme sürecini de kolaylaştırmaktadır. Zamana karşı yarışılan afet dönemlerinde yönetim fonksiyonlarının uygulanması, koşullar dâhilinde başarılı bir yönetim sürecini de beraberinde getirebilecektir.

Alan yazın incelendiğinde afet yönetimi alanında yer alan çalışmalarda yönetim süreçlerine ait verilerin yer almadığı görülmüştür. Afet dönemlerinde zamanı ve kaynakları etkin kullanabilmek için başarılı bir yönetim sürecine ihtiyaç duyulmaktadır. Son yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremlerde esasında afet döneminde yönetim sürecinin önemi bir kez daha ortaya çıkmış durumdadır. Başarılı bir afet yönetimi daha az can kaybını ve kaynakların etkin kullanılmasını da beraberinde getirecektir. Bu sebeple bu çalışmanın alan yazınına katkı sunacağı düşünülmektedir.

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonucunda elde edilen veriler ışığında yönetim fonksiyonlarının uygulanmasının afet yönetiminde olumlu etki yarattığı anlaşılmaktadır. Araştırmanın yapıldığı bu afet yardım merkezinde görev alan kişilerin çoğunluğunun gönüllülük esasına göre çalıştıkları 'nasıl bir planlama dâhilinde çalışıyorsunuz' sorusuna verdikleri cevaplarda da görülmektedir. Afet yardım merkezinde basit bir hiyerarşik yapının varlığı gözlem sırasında da kayıt edilmiştir. Afet birimi ana sorumlusunun yetkisi dâhilinde alt birimler kurulmuş ve bu alt birimlere sorumlu birer akademisyen görevlendirilmiştir. Görevli bu akademisyenlerin aynı birimde çalıştıkları üniversite öğrencileri yer almıştır. Planlama sürecinde en çok karşılaşılan problemler arasında iletişim sıkıntısı ve görev tanımlarının net olmaması ön plana çıkmaktadır. Esasında buradaki iletişim sıkıntısının ana sebebi olarak deprem sürecinin olumsuz psikolojik etkisi olduğu söylenebilir. Her bir gönüllü zamana karşı yarıştığı bilincinde hareket etmekte ve bu durum gerginliğe sebebiyet verebilmektedir. Planlama sürecinde katılımcıların önerileri arasında ilk sırada önceden hazırlanmış bir programın olması gerektiği vurgulanmıştır. Aslında tüm kurum ve kuruluşların olası afetler için uygulanabilir bir hareket eylem planının mutlaka olması gerekmektedir. Etkin bir afet eylem planı sürecin hızlı ve efektif yürütülmesine katkı sunacaktır.

Örgütlenme sürecinde detaylı bir yapılanmaya yer verildiği gözlemlenmiştir. Bu yapılanmanın süreci olumlu etkilediği mülakatlar sırasında katılımcılar tarafından da dile getirilmiştir. Örgütlenme sürecinde kayıt masası, iç çamaşır bölümü, hijyen bölümü, yetişkin kadın ve erkek kıyafet bölümleri, çocuk giyim bölümü, ayakkabı bölümü, ev tekstili bölümü, oyuncak bölümü, gıda bölümü ve eşya bölümü olarak alt birimlere ayrılmıştır. Örgütlenme sürecinde iletişim ve gönüllü çalışan sayısında azalmalar karşılaşılan problem arasında yer almaktadır. Katılımcıların önerileri arasında da gönüllü çalışan desteğine olan ihtiyaç ön plana çıkmaktadır. Yardım araçlarının yüklenmesi veya farklı kurumlardan talep edilen yardımlara cevap verilebilmesi için geç saatlere kadar çalışılması gereken günler olmuştur. Gönüllü çalışanlar dinlenmeden ertesi gün erken saatlerde tekrar yardım merkezinde çalışmaya başlamışlardır. Bu durum bir süre sonra hem fiziksel hem de zihinsel yorgunluklara sebep olmuştur. Bu nedenle gönüllü çalışan desteğine ihtiyaç duyulmuştur.

Yürütme sürecinin, yapılan görevlendirmeler çerçevesinde yapıldığı katılımcıların verdiği cevaplardan anlaşılmaktadır. Örgütlenme sürecinde kurulan alt birimlere yapılan görevlendirmeler ile yürütme sağlanmıştır. Yürütme aşamasında gelen yardımlar önce bir tutanakla kayıt altına alındıktan sonra hangi alt birime ait ürünler var ise oraya yönlendirilmiştir. Kendi alt birimine gelen ürünler orada sorumlu akademisyen ve öğrenciler tarafından ayrıştırılarak kullanılabilir olanlar tasnif edilmiş, kullanılamayacak olanlar atık biriminde imha için toplanmıştır. Bu durum gözlem sürecinde de kayıt altına alınmıştır. Gönüllü çalışana duyulan ihtiyaç yürütme sürecinde yeniden karşımıza çıkmaktadır.

Koordinasyon aşamasında sürecin alt birim sorumlusu akademisyenler tarafından yürütüldüğü gözlemlenmiştir. Yine bu durum katılımcıların verdiği cevaplar arasında da dikkat çekmektedir. Diğer taraftan ihtiyaç halinde birimler arası yardımlaşmanın da ön plana çıktığı görülmektedir. Karşılaşılan problemler arasında iletişim sıkıntısına vurgu yapılmıştır. Öneriler arasında ise gelecekte olası afet süreçlerinde bu yardım merkezine benzer sistemlerin kurulması önerilmiştir. Çünkü burada kurulan sistem ile israfın önlenmesi, sürecin hızlı yönetildiği ve zamanın efektif kullanıldığı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir.

Son olarak denetleme süreci kapsamında üst kademeye günlük raporlama yapılarak, stok giriş-çıkış işlemlerinin düzenli yapılması ve her birimin kendi alanını denetlemesi yapılmıştır. Gözlem sürecinde gün bitiminde her alt birimin günlük stok sayımı yapılmış ve rapor halinde üst kademeye gönderildiği kayıt altına alınmıştır. Katılımcıların çoğunluğu denetleme sürecinde sıkıntı yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Önerileri sorulduğunda ise stok ihtiyaçlarının dikkate alınması gerektiği ve burada kurulan düzenin diğer kurumlara önerilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak Kahramanmaraş merkezli depremlerde 11 ilde ciddi oranda bina yıkımları meydana gelmiş ve binlerce insan hayatını kaybetmiştir. Depremin ilk gününden itibaren Sivas Cumhuriyet Üniversitesi yerleşkesinde kurulan bu yardım merkezi tarafından hem deprem bölgelerine AFAD yönlendirmeleri ile hem de üniversitenin kendi öğrencilerine kurum araçları ile yardımlar ulaştırılmıştır. Afet yardım merkezinde görev alan gönüllü akademisyen ve öğrenciler ile yapılan mülakatlar neticesinde aşağıda yer alan öneriler oluşturulmuştur.

- Üniversite kendi bünyesinde gönüllü listeleri oluşturarak dönüşümlü çalışma planları hazırlamalı.
- Deprem bölgelerinden gelen ihtiyaç taleplerinin karşılanabilmesi için stok verilerine dikkat edilmeli ve bu konuda destek çalışmaları yürütülmeli.
- Deprem bölgelerine gönderilecek yardımların israf olmaması ve yardımların sürekliliğini sağlanabilmesi için AFAD ile istişare edilmeli.
- Bu afet yardım merkezinde görev alanların tecrübelerini aktarabilmeleri için etkinlikler düzenlenmeli ve afet farkındalığı oluşturulmalı.
- Stok sayımında hatayı en aza indirebilmek için bir yazılım programı gerçekleştirilmeli ve bu program il bünyesindeki yardım kurum ve kuruluşları ile entegre edilmeli.
- Bu afet yardım merkezinde kurulan sistematik yapı diğer yardım kurum ve kuruluşlarına önerilmeli.
- Bu tip afet yardım merkezlerinde görev alacak kişiler ile çalışmaya başlamadan önce eğitim verilmeli.
- Afet planları düzenli olarak gözden geçirilmeli ve ihtiyaca göre güncellemeler yapılmalı.
- Afet bilinci oluşturabilmek için ülkenin bütün eğitim kademelerinde düzenli tatbikatlar yapılmalı.

KAYNAKLAR

Acar M. Çağdaş D.Y., 2019. Endüstri Devriminin Işığında "Afet 4.0", E.S.B. Meydanoğlu, M. Klein ve D. Kurt (Ed.) Dijital Dönüşüm Trendleri içinde, 231-257, Filiz Kitabevi, İstanbul.

AFAD, 2014. TAMP Türkiye Afet Müdahale Planı. Erişim adresi: <https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-mudahale-planı>.

AFAD, 2023. 06 ŞUBAT 2023 Kahramanmaraş (Pazarcık Ve Elbistan) Depremleri Saha Çalışmaları Ön Değerlendirme Raporu. Erişim adresi: https://deprem.afad.gov.tr/assets/pdf/Arazi_Onrapor_28022023_surum1_revize.pdf

Akyel R., 2005. Türkiye Kamu Yönetiminde Afet Yönetimi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14/1)15-29.

Arslan H.M., 2020. Afet Yönetimi Kapsamında Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri İle Afet İstasyonlarının Optimum Yerleştirilmesi, *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10/2),188-203.

Babaoğlu C., 2017. Afet Yönetimi Politikalarına Sivil Toplum Örgütlerinin Katılımı Sorunsalı. Ö. Önder ve M. Yaman (Ed.) Afet Yönetimi içinde, 163-170, Ekin Yayınevi, Bursa.

Can H., Güney S., 2011. Genel İşletme, 567 s., Siyasal Kitapevi, Ankara.

Clark-Ginsberg A., Easton-Calabria L.C., Patel S.S., Balagna J., Payne L.A., 2021. When Disaster Management Agencies Create Disaster Risk: A Case Study of the US's Federal Emergency Management Agency. *Disaster Prevention and Management*, (30), 447-461, DOI: 10.1108/DPM-03-2021-0067.

Coşkun A.M., 2021. Afet Yönetimi ve Karar Destek Sistemi (AYDES) Üzerine Bir Çalışma. *Kaytek Dergisi*, 3(1), 61-80.

Çelik A., Şimşek M., 2018. Yönetim ve Organizasyon, Eğitim Yayınevi, Konya.

Erkal T., Değerliyurt M., 2009. Türkiye'de Afet Yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 147-164.

Ersoy P., Börühan G., Esmer S., 2016. Afet Lojistiği. Z.T. Karaman, A. Altay (Ed.), Bütünleşik Afet Yönetimi içinde, 101-124, İlkem Yayınları, İzmir.

Fayol H., 1939. Sinai ve Umumi İşlerde İdare, Hilmi Kitabevi, İstanbul.

Fayol H., 2013. Genel ve Endüstriyel Yönetim, Adres Yayınları, Ankara.

Gündoğdu O., Özçep F., 2023. Yaşanan Önemli Depremlerin Işığında Afet Yönetimi Problemi ve Değerlendirilmesi. Türkiye 15. Jeofizik Kurultayı ve Sergisi; Bildiri Özetleri Kitabı, 20-24.

Güney S., 2001. Yönetim ve Organizasyon, ss. 710, Nobel Yayıncılık, İstanbul.

Işık Ö., Aydınlioğlu H.M., Koç S., Gündoğdu O., Korkmaz G., Ay A., 2012. Afet Yönetimi ve Afet Odaklı Sağlık Hizmetleri. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 82-123, doi:10.5222/otd.supp2.2012.082.

Kaynak R., Tuğer A.T., 2014. Coordination And Collaboration Functions Of Disaster Coordination Centers For Humanitarian Logistics, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, (109), 432 – 437, DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.12.486.

Koçel T., 2018. İşletme Yöneticiliği, ss. 783, Beta Yayıncılık, İstanbul.

Korkmaz Ş., 2018. Biga Yangınları ve Afet Yönetimi. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 511-537.

Leblebici Ö., 2015. Afet Yönetim Yaklaşımları ve Kamu Politikası Bağlamında Afetlerin Çevreye Etkileri, *Memleket Siyaset Yönetim*, 10(23), 14-77.

Memiş L., Babaoğlu C., 2020. Afet Yönetimi ve Teknoloji. Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi içinde, 163-178, Nobel, Ankara.

Ochmas F.A., Balyemez S., 2019. Afet Yönetiminde Disiplinler Arası Bilgi Sistemleri. *Kent Kültürü ve Yönetimi*, 12(40), 779-791.

Özkaynar G.K., Öncül M.S., 2019. İşgörenlerin Önderlik Algılarının Örgütsel Sessizliğe Etkisi, *Cumhuriyet Üniv. İİBF Dergisi*, 20(2), 335-355.

Özmen B.G., 2015. Okullar İçin Afet ve Acil Durum Yönetimi Planları. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 37-52.

Özmen B., Özden A.T., 2013. Türkiye'nin Afet Yönetim Sistemine İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme, *İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 49, 1-28.

Punch K.F., 2014. Sosyal Araştırmalara Giriş- Nicel ve Nitel Yaklaşımlar, ss. 306, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Resmi Gazete, 2009. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Kanun No:5902, Kabul Tarihi: 29.05.2009, Resmi Gazete 17 Haziran 2009 Çarşamba, Sayı: 27261.

Robbins S., Decenzo D.A., 2004. Fundamentals of Management, Prentice Hall, New Jersey.

Sarp N., 1999. Sağlık Hizmetlerinde Afet Yönetimi. *Deprem Araştırma Bülteni*, (81) 5-54.

Say A.İ., İnелmen K., Kabasakal H., 2005. Örgütlü Katılım ve Afet Yönetimi Etkileşimi. *Öneri Dergisi*, 6(23), 9-18.

SBB, 2023. Kalkınma Planları. T.C. Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı. Erişim adresi: <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/>

Sökmen A., 2010. Yönetim ve Organizasyon, Detay Yayıncılık, Ankara.

Suvacı B., 2020. Yönetim Fonksiyonları. H.Z. Tonus ve N. Tokgöz (Ed.) İşletme Fonksiyonları içinde, 3-29, Anadolu Ün. Yayınları, Eskişehir.

TDK, 2023. Yönetim, Sözlük, Türk Dil Kurumu, Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/> .

UCLG-MEWA, 2015. Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi (2015-2030), The United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNISDR) Sendai, 48 s., Erişim adresi: https://uclg-mewa.org/uploads/file/748e86d91ae4409e9188794ddb6c004d/Sendai_TR.pdf.

Urwick L., 2003. The Function Of Administration With Special Reference to the Work of Henri Fayol, Volume IV., Institute Of Public Administration, London and Newyork.

Uygur A., Göral R., 2005. Yönetim ve Organizasyon. Mesleki ve Teknik Yayınlar Serisi, Nobel Yayıncılık, İstanbul.

Wren D., Bedeian A., 2021. Yönetim Düşüncesinin Evrimi, Albaraka Yayınları, İstanbul.

ARAŞTIRMA VERİSİ (Research Data)

Bu araştırmanın verisini ve örneklem grubunu, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Afet Yardım Merkezinde gönüllü görev alan akademisyen ve üniversite öğrencileri oluşturmuştur.

ÇIKAR ÇATIŞMASI / İLİŞKİSİ (Conflict of Interest / Relationship)

Araştırma kapsamında herhangi bir kişiyle ve/veya kurumla çıkar çatışması/ilişkisi bulunmamaktadır.

YAZARLARIN KATKI ORANI BEYANI (*Author Contributions*)

- Çalışmanın tasarlanması (*Designing of the study*): G.K.Ö.
- Literatür araştırması (*Literature research*): G.K.Ö.
- Saha çalışması, veri temini/derleme (*Fieldwork, collection/compilation of data*): G.K.Ö.
- Verilerin işlenmesi/analiz edilmesi (*Processing/analysis of data*): G.K.Ö.
- Şekil/Tablo/Yazılım hazırlanması (*Preparation of figures/tables/software*): G.K.Ö.
- Bulguların yorumlanması (*Interpretation of findings*): G.K.Ö.
- Makale yazımı, düzenleme, kontrol (*Writing, editing and checking of manuscript*): G.K.Ö.

ETİK KURUL İZİNİ (*Ethics Committee Approval*)

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin E-99711239-050.02.04-277194 sayı ve 20.03.2023 tarihli Etik Kurul onayı ile izni alınmıştır.